

Віталій Кульчицький,
доктор педагогічних наук, професор,
професор закладу вищої освіти кафедри
педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін,
Тернопільський національний медичний університет
ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України,
м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Автор піднімає питання щодо особливостей процесу патріотичного виховання майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти. Акцентовано увагу на тому, що розбудова незалежної Української держави неможлива без оновленої національної освіти, розробки прогресивних технологій, гуманізації, диференціації та інтеграції навчання, науково обґрунтованої системи патріотичного виховання. Виокремлено стрижневі способи патріотичного виховання майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти, а саме: вивчення історії та культури своєї країни; розвиток відповідальності та соціальної свідомості; виховання критичного мислення та активної громадянської позиції. Зроблено висновки про те, що патріотичне виховання майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти є невід'ємною складовою процесу формування високоморальної та відповідальної еліти, яка спроможна ефективно вирішувати соціальні завдання та вдосконалювати якість життя суспільства.

Ключові слова: *патріотичне виховання, майбутніх фахівців соціальної сфери, особистість системі вищої освіти.*

Орієнтація на людину і її духовну культуру є ключовими складовими в процесі будівництва громадянського суспільства та розвитку державності. Виховання молодого покоління в контексті цих цінностей відіграє важливу роль у формуванні сучасної конкурентоспроможної особистості. Ідеалом виховання є різнобічно та гармонійно розвинений громадянин, який володіє національною свідомістю, життєвою компетентністю та здатністю до саморозвитку та самовдосконалення. Це означає, що виховання має сприяти розвитку не лише інтелектуальних, але й моральних, етичних та соціальних якостей особистості.

Відтак, розбудова незалежної Української держави неможлива без оновленої національної освіти, розробки прогресивних технологій, гуманізації, диференціації та інтеграції навчання, науково обґрунтованої системи патріотичного виховання. Саме тому, Кабінет Міністрів України ухвалив постанову від 30 червня 2021 р. № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». Мета новоствореного документа – удосконалення та розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності.

Перш за все, важливо розуміти, що патріотизм у соціальній сфері означає глибоке розуміння і відданість своїй країні та її громадянам, а також активну участь у покращенні життя суспільства [1].

У цьому контексті доцільно виокремити стрижневі способи патріотичного виховання майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти. *По-перше*, вивчення історії та культури своєї країни. Знання про минуле допомагає зрозуміти сучасні виклики та завдання, з якими стикається суспільство, і знаходити на них відповіді. Окрім того, знання історії розвиває почуття патріотизму та гордості за свою країну. *По-друге*, розвиток відповідальності та соціальної свідомості серед фахівців соціальної сфери. Патріотизм у цьому випадку означає не лише любов до країни, а й зобов'язання до її громадян. Фахівці соціальної сфери повинні бути готові до надання допомоги та підтримки всім, хто цього потребує, незалежно від соціального статусу, етнічної чи релігійної приналежності. *По-третє*, це виховання у майбутніх фахівців соціальної сфери критичного мислення та активної громадянської позиції. Патріотизм полягає в здатності бачити проблеми суспільства і працювати над їх вирішенням. Фахівці соціальної сфери повинні бути готові критично

аналізувати ситуації, шукати нові шляхи розв'язання проблем та брати активну участь у громадському житті [3, с. 109-117].

Необхідно також наголосити на тому, що патріотичне виховання майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти має свої особливості, оскільки вони відіграють ключову роль у формуванні цінностей, підтримці громадянського суспільства та соціальної стабільності. Деякі з особливостей цього процесу включають:

– *інтеграція патріотичного виховання в освітній процес* – патріотичні цінності та ідеї повинні бути вбудовані в освітні професійні програми та методику навчання. Це може включати в себе вивчення історії та культури своєї країни, аналіз соціальних проблем та шляхів їх вирішення [2, с. 117-121];

– *практичні заходи та взаємодія з громадськістю* – здобувачам вищої освіти повинно бути запропоновано практичні завдання та проєкти, спрямовані на підвищення патріотичності, такі як участь у волонтерських заходах, робота з місцевими громадами або стажування в установах, що працюють на благо суспільства;

– *розвиток критичного мислення та громадянської активності* – важливо стимулювати майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти до аналізу інформації, розвитку власної позиції та участі у громадському житті. Це допомагає формувати в них свідомих громадян, здатних до конструктивного впливу на розвиток суспільства;

– *підтримка діалогу та розмаїття* – важливо створити відкрите середовище, де здобувачі вищої освіти можуть обмінюватися думками, досвідом та перспективами на різні питання патріотизму. Це допомагає врахувати різноманітність поглядів та досвіду, що збагачує процес виховання;

– *збереження та популяризація національної культури і мови* – фахівці соціальної сфери повинні бути свідомі та пишатися своїми національними традиціями, культурою і мовою;

– *сприяння соціальній солідарності* – патріотичне виховання також пов'язане зі сприянням взаємопідтримки та допомоги у власній громаді та країні. Майбутні фахівці соціальної сфери можуть організовувати заходи з волонтерства, проводити роботу з молоддю щодо соціальної відповідальності тощо [5, с. 89-93];

– *пропагування громадянських цінностей* – майбутні фахівці соціальної сфери повинні бути прикладом громадянської відповідальності та поваги до прав людини. Вони можуть працювати над підвищенням освітньої свідомості про громадянські права та обов'язки, а також брати участь у розв'язанні соціальних проблем.

Загалом, патріотичне виховання майбутніх соціальних працівників сприяє формуванню цілісної особистості, здатної розуміти, підтримувати та захищати інтереси своєї країни та її громадян. Воно також сприяє розвитку в здобувачів вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» навичок міжкультурної комунікації та співпраці, що є важливим у сучасному світі, де різноманітність національних та культурних груп стає все більшою. Вони навчаються бачити та поважати різноманіття, що сприяє побудові відкритого, толерантного та гуманного суспільства [4, с. 88-92].

Отже, патріотичне виховання майбутніх фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти є невід'ємною складовою процесу формування високоморальної та відповідальної еліти, яка спроможна ефективно вирішувати соціальні завдання та вдосконалювати якість життя суспільства. Це важлива складова розвитку країни, оскільки якісний та патріотично налаштований персонал у сфері соціальної роботи здатний ефективно впливати на позитивні зміни в суспільстві та сприяти його стабільному розвитку. Відтак, патріотичне виховання, яке сприяє розвитку таких цінностей, як самодисципліна, відповідальність, толерантність, креативність, спроможність до співпраці та адаптивність, стає ключовим фактором у підготовці молодих спеціалістів до життя у сучасному світі.

Саме тому, важливо надавати належну увагу патріотичному вихованню майбутніх фахівців соціальної сфери через систему освіти, підвищення кваліфікації, а також формування відповідних цінностей та переконань.

Список використаних джерел

1. Абрамчук, О. В., Фіцула М. М. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ, 2008. 137 с.

2. Жаровська О. П. Сутність та особливості патріотичного виховання студентів в освітньому середовищі педагогічного університету. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць.* 2014. Вип. 41. С. 117-121.

3. Ковальчук І. В. Технології соціальної роботи з формування патріотизму дітей. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна.* 2016. Вип. 26. С. 109-117.

4. Кульчицький В. Патріотичне виховання як складова професійної підготовки майбутнього фахівця. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота».* 2019. № 1 (44). С. 88-92.

5. Kulchytskyi V., Petryshyn I. Патріотичне виховання молоді як соціально-педагогічний процес. *Social Work and Education.* 2019. Vol. 6. №. 1. pp. 89-93.

Оксана Михайленко

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри соціальної роботи

та освітніх і педагогічних наук

Національний університет «Чернігівський

колегіум» імені Т.Г. Шевченка

м. Чернігів

ДЕОНТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

Соціально-педагогічні дослідження в сучасному науковому світі характеризуються переходом від мононаукових до полінаукових обґрунтувань. Очевидним є те, що використання в них міждисциплінарного підходу надає можливість зберегти цілісність соціально-педагогічної науки і одночасно підкреслити її інтегративний